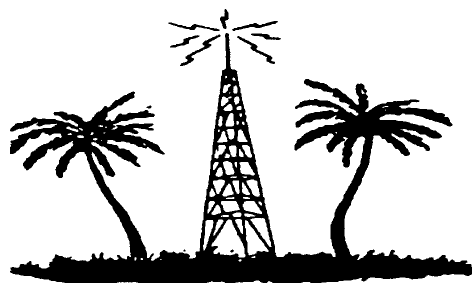

América

Latina

Øyvind Kolobekken, Hagegata 41, 0653 OSLO

DET SIES OM KRISTOFFER COLOMBUS, eller Cristobal Colón som han heter på spansk, at da han la ut fra Kanariøyene på sin vidgjetne sjøreise hin dag i 1492 hadde han ikke peiling på hvor han skulle, da han kom fram visste han ikke hvor han var, og da han vel var hjemme igjen visste han ikke hvor han hadde vært.

Fullt så stor er ikke forvirringen i LA-redaksjonen, men usikkerheten råder også her. Ikke bare er det overgangen til et nytt århundre og et nytt årtusen som kan være truende nok, men vi befinner oss i tillegg et sted på solsyklusen som ser ut til å umuliggjøre all form for ordentlig LA-DX. 1999 vil gå over i historien som et dårlig år. Eller kan jule-cond's'en på mirakuløst vis rette opp helhetsinntrykket?

Ellers er desember en forferdelig måned uansett hvilket år vi skriver. Eneste fornuftige oppholdsted i tider som disse burde være under en skyggefull palme på en strand et sted hvor gloser som "vinterfrakk" og "vott" ikke er å finne selv i de tjukkeste fremmedordbøker. "Panamahatt", derimot.

Men først noen julenøtter:

4796 Radio Mallku, Uyuni, Bolivia. Dette er Radio ANDES som har skifta navn.

4940 OAW8A Radio San Antonio, Atalaya i Departamento de Ucayali, Peru. 1 kw. Religiøs stasjon. Hørt tidlig i november.

7053 Radio Victoria, Villa Abecia. Ny bolivianer beliggende i nærheten av Camargo, sør i landet.

Hva sier radioamatørene til denne freidige etableringen midt i 40-meter'n da?

PANAMA og kanalen, - eller Yankee goes Home.

For Panama vil tusenårsskiftet trolig ha større betydning enn hva tilfellet er de fleste andre steder på kloden. Kl. 1200 lokal tid 31. desember 1999 vil amerikanerne overføre ansvar og myndighet over kanalsonen til Panama. Dette vil være fullbyrdelsen av den avtale som presidentene Jimmy Carter og Omar Torrijos inngikk i 1977.

Etter at den første spanjol satte sin fot på Panamas atlanterhavskyst i 1501 gikk det ikke lenge før dette ble et sentralt knutepunkt for deres erobringer lenger sør på kontinentet. Det var her de gikk i land conquistadorene som jaktet på gull i Peru. Og det var hit de kom tilbake med sine stjalne skatter som så ble fraktet hjem til Spania.

Allerede på 1500-tallet vurderte spanjolene faktisk å grave en kanal for å forene Atlanterhavet og Stillehavet. Dette med tanke på å unngå den lange og farefulle veien rundt Kapp Horn i søken etter nye erobringer i Stillehavet. Planen ble aldri forsøkt realisert.

Gullrushet i California på midten av forrige århundre medførte fornyet interesse for området. Amerikansk kapital stod bak byggingen av en jernbanelinje, og i 1879 tok et fransk selskap under ledelse av Ferdinand de Lesseps, Suezkanalens far, til å bygge en sjøvei parallelt med jernbanen.

Ti år seinere ble det elleville prosjektet oppgitt. I kjølvannet lå en lang rekke økonomiske skandaler og uoverkommelige konstruksjonstekniske hindringer. Likevel var det de menneskelige omkostningene som skulle bli de mest vanvittige. Håpløse arbeidsforhold hvor malaria og gul feber herjet, samt gjentatte jordras, skal ha tatt livet av mer enn tjue tusen mennesker!

Etter at franskmennene ga seg dukket amerikanske interesser opp på arenaen, men disse møtte motstand hos de colombianske myndighetene. Panama var på denne tiden ingen selvsendig stat, men en del av Colombia,- noe som en stadig større del av befolkningen uttrykte misnøye med. Kravet om frihet tiltok i styrke, og USA var raskt ute med å gi sin støtte til separatistbevegelsen. For å gjøre en lang historie kort erklærte Panama seg uavhengig i november 1903. Amerikansk kanonbåt diplomati gjorde det umulig for Colombia å hindre opprettelsen av den nye staten, og president Theodore Roosevelt var såre fornøyd med sin rolle som Panamas "jordmor".

Med feberaktig hast ble det nå inngått en avtale om byggingen av en kanal tvers over landet. En avtale hvor den nye "uavhengige" staten gikk med på alle amerikanernes ønsker og krav. I praksis ble Panama for et amerikansk protektorat å regne. Veien fra den ene koloniherrn til den andre var usedvanlig kort.

Da arbeidet på kanalen tok til i 1904 møtte man på mange av de samme problemene som førte til franskmennenes fiasko noen tiår tidligere. Det fuktige og varme klimaet var et eldorado for den livsfarlige malariamyggen, og store ressurser ble satt inn på å få den utryddet. Noe spøkefullt ble det hevdet at hver drepte mosquito kostet amerikanerne ti dollar. Minst fem tusen arbeidere ofret livet også under denne byggeperioden.

PANAMANIAN'S
are listening
to radio
says
Ricardo
Bay
&
they're
listening to
radio station **HOXO**

Arbeidet med Panamakanalen pågikk i ti år og regnes som kanskje det 20. århundrets største byggeprosjekt. Konstruksjonen av flere enorme sluser og demninger skulle vise seg å kreve det ypperste av samtidens ingeniørkunst, men ble løst på en måte som er egnet til å imponere selv i dag. 75.000 arbeidere fra hele verden deltok i fullføringen av den 82 km lange "grøfta" som skulle binde de to verdenshavene sammen. 15. august 1914 kunne det første skipet passere gjennom kanalen. Det skulle raskt bli flere.

AM-790	AFRTS	AM-1420
FM-91.5		FM-98.3
PACIFIC		ATLANTIC
CH-8	-COAST TO COAST-	CH-10

Panamakanalens militære rolle er i dagens situasjon uten særlig betydning, men på andre områder er den viktig nok; det passerer 14.000 skip årlig gjennom her, noe som representerer mer enn 4% av verdenshandelen.

Ikke bare selve kanalen, men en 16 km bred stripe, kanalsonen, har vært USAs domene. På sitt meste, under den 2. verdenskrig, oppholdt det seg 60.000 amerikanske tropper i landet. Så seint som for ti år siden var det fortsatt 11.000.

Som over alt ellers i verden hvor amerikanerne har tatt seg til rette ble det også etablert radio i kanalsonen. Den spede begynnelse på det som i dag er kjent som **Southern Command Network** må vi tilbake til 1941 for å finne. Coast Artillery Command tok da via en low-power tx. til å kringkaste militær informasjon og underholdning til de amerikanske soldatene i landet. Denne gikk under betegnelsen PCAN. I 1943 etablerte AFRTS en radiostasjon i noen tomme barakker i Fort Clayton. Etter en midlertidig forflytning til flybasen Albrook Field, (som i dag er Panama Bys flyplass for sivil innenrikstrafikk) var den i 1954 tilbake i Fort Clayton og fikk navnet Caribbean Forces Network. (CFN).

I 1963 ble den omdøpt til Southern Command Network. I 1975 kom også en fjernsynsstasjon på plass. Kanalsonen ble lenge definert som eget radioland, men dette opphørte 1. oktober 1979.

Med 10-kw sendere på 790 og 1420 kHz er stasjonen likevel hørt ved kun et fåtall anledninger her i landet. Egersunds Rolf Mong er den eneste nordmann som har The Canal Zone godkjent som radioland, (QSL fra 1976) men det finnes også noen få andre som er i den lykkelige situasjon at de besitter QSL fra kanalsonen. Flere blir det heller ikke! 1. juli i år ble Southern Command Network gjennom en høytidlig seremoni offisielt erklært nedlagt. Nå er det for seint å angre...

Når det gjelder senderne så var den på 790 kHz beliggende i garnisonen Fort Clayton på Stillehavssiden, mens Fort Davis ved det Karibiske Hav skal ha vært QTH for 1420 kHz.

Tiden er inne for å fire Stars and Stripes og de siste yankees vil dra hjem. Fort Clayton blir kunnskapsby for undervisning og teknologi og beryktede Fort Espinar, hvor CIA lærte opp en rekke framtidige latin-amerikanske diktatorer i tortur, avhør og andre nødvendige ferdigheter, ender nå opp som luksushotell og konferansesenter.

Helt siden starten har kanalen vært Panamas økonomiske ryggrad, og det er mange som nærer bekymring for dens framtid nå når amerikanerne drar. Vil det bli brukt tilstrekkelige midler på vedlikehold? Er det lokale personellet godt nok opplært til å ta vare på sikkerhet og knirkefri drift? Den dominerende rollen Uncle Sam hele tiden har spilt i Panama har medført mye frustrasjon for lokalbefolkningen. Det har med mellomrom vært kraftige protester mot amerikanernes påtrengende nærvær, ikke minst blant studentene, men i dag viser meningsmålinger at et klart flertall blant Panamas snaue 3 mill innbyggere helst hadde sett at amerikanerne ble værende.

Slik sett betyr inngangen til det tredje millennium noe langt mer enn overtagelsen av en åtte mil lang vannvei. Egentlig er det først nå at Panama blir en selvstendig stat. Og det gruer de seg til! Hva annet kan vi gjøre enn å ønske lykke til?

Selv om Southern Command Network nå er historie er det fortsatt mulig å logge Panama. Jeg ser i QSL-lista at på 40- og 50-tallet var det flere stasjoner herfra som opererte på kortbølgen. I våre dager er det bare mellombølgen å stole på. Og for å si det rett ut: Panama-DX er vanskelig. Meget vanskelig. Tar jeg ikke feil er det så langt i 1999 ikke blitt gjort en eneste Panama-logging her hjemme. Men jula er lang, og det er lov å prøve seg.

Her er forslag til meny. Gode kilder vurderer sistnevnte alternativ til å være det minst vanskelig:

890 HOQ62 Radio Mitre, Chitré.
1380 HO Radio América, Panama.
1510 HOA95 Hosanna Radio, Panama.

RÁDIO CAMPOS BELOS LTDA.

1.520 KHz - ONDA MÉDIA

Av. Santana - Qd. 55, Lt 01 - Setor Vila Baiana - Fone (061) 651-2099
CEP 73.840-000 - Campos Belos - Goiás

Tidligere i høst ble Ole Forrs brasse-QSL nr. 100 presentert i América Latina. Her kommer nr. 101:

RÁDIO CAMPOS BELOS 1520 kHz

Gerente på Rádio Campos Belos, regionens eneste AM-stasjon, er 38 år gammel. Hun heter **Luz Marina Dos Santos Barbosa**, og er hun bare halvparten så flott som navnet bærer bud om, må hun være litt av et syn. Født og oppvokst i Campos Belos, som med sine 15.000 innbyggere befinner seg nord-vest i staten Goiás, men damen har oppholdt seg lange perioder i andre deler av Brasil før hun nå har vendt hjem. Underveis har hun f.eks vært innom Brasília, Rio og Piauí hvor hun har studert fag som kommunikasjon og Public Relations. Nyttige ting for en radiosjef skulle jeg tro. En jobb hun har hatt siden januar i år.

Det er en usedvanlig aktiv og allsidig jente Ole har kommet i kontakt med her. I den grad hun har fritid brukes denne til bl.a maling. Hun trives med å lage mat og i anledninger hvor det kreves litt ekstra foretrekker hun det italienske kjøkken. Japansk kokekunst behersker hun også. Og som ekte brasilianer er hun naturligvis opptatt av fotball. Laget er Flamengo.

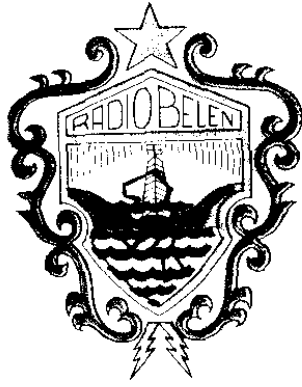
Sunne og fine interesser alt dette, bevares, men tro om det ikke er i musikken og dansen Luz Marinas egentlige lidenskap ligger. Hun nevner i fleng: MPB, (Música Popular Brasileira) Axé-Music, (música baiana) Sertaneja, Caipira, Forró, Pagode og Samba. Her finnes et eventyr av tone og rytme, men hva er egentlig Forró? Ole lurte fælt på *det*.

Rádio Campos Belos har ikke mer enn 250 watt i antenna nattetid og føyer seg elegant inn i rekken av Oles mange glimrende småbrasse-QSL. Denne gangen var frekvensen den gyldne 1520 kHz. Det finnes flere frekvenser og det finnes flere brasilianere. LA-spalta forventer å følge med på veien mot ZY-QSL nr. 200. Men lenge før den tid skal det feires CARNAVAL. Ikke bare i Rio, men over hele Brasil. Også i Campos Belos. Det skulle forundre meg mye om ikke Gerente på byens AM-stasjon allerede har begynt å glede seg

Sjøfarer Columbus nøyde seg ikke med den ene ferd i vesterled. Til sammen ble det fire ekspedisjoner i jakten på sjøveien til India. Jeg ser ikke bort i fra at han på den siste gikk i land i det som i dag er Panama. Da mannen døde gjorde han dette i trygg forvissning om at han hadde funnet India. Og den troen kunne han umulig ha vært aleine om; det heter West Indies borti strøket der den dag i dag.

God jul og og lykke på reisen inn i år 2000!

73 de Øyvind

RADIO BELEN

"La que se escucha bien"

Santiago, Prov. de Veraguas Rep. de Panamá

Ave. Central entre Calle 8 y 9 Tel. 98-2062